

PaedDr. Kvetoslava Mojtoová

KONKRÉTNE NÁMETY NA REEDUKÁCIU DETÍ S PORUCHAMI UČENIA

Autorka vychádza zo svojej dlhoročnej praxe a predkladá konkrétne námety, pričom sa najviac opiera o Sindelárovej metodiku Předcházíme poruchám učení. Vychádza zo základnej myšlienky, že úlohou špeciálneho pedagóga nie je doučovanie dieťaťa, ale konkrétna náprava jednotlivých oslabení.

Preto vypracovala konkrétnu náplň jednej reedukačnej hodiny pri poruchách učenia. Ukazuje, ako pracovať, keď má dieťa problémy v pravopise s písaním dĺžňov, zámenami, vynechávaním písmen, s čítaním, ale aj s pozornosťou. Nezabúda na to, ako spolupracovať s rodičmi, akú mieru záťaže na nich naložiť pri domácej náprave. Za najdôležitejšie však pokladá vždy spraviť každému dieťaťu štýl učenia a naučiť ho spôsoby učenia a venuje sa najmä sebamotivovaniu.

Osobnosť špeciálneho pedagóga

V PORADNI – v centre – vystupuje ŠP v úlohe poradcu, niekoho, kto radí, nie vo funkcii učiteľa a hlavne nie doučovateľa, je to mrhanie potenciálom a vzdelaním ŠP.

To znamená, že atmosféra pri reedukácii by mala byť veselá, optimistická, hravá, nemal by chýbať humor.

Mne deti hovoria, že je so mnou sranda (ale čo to dá úsilie....), aby to tak aj pociťovali.

ŠP dieťa neskúša, nedáva známky. ŠP by mal pôsobiť zároveň aj ako dôverník.

Na začiatku už pri diagnostike sa dieťaťa pýtam, prečo prišlo do centra, aký má problém, čo sa mu v škole nedarí... či si vôbec uvedomuje, že v niečom zlyháva.

Motivácia je veľmi dôležitá, darmo sa snaží rodič, učiteľ, ŠP, keď dieťaťu je to jedno, nie je zainteresované

Rozcvička – Chcem, dokážem, viem

Rovnako je dôležité, aby sme dieťa chválili – ako hovoril už docent Bajo na prednáškach - každého treba pochváliť, dokonca aj manžela, keď nemáte za čo, tak si vymyslite. A treba to robiť každý deň.

Vždy, kým začnem s dieťaťom robiť konkrétne reedukácie, urobíme štýl učenia podľa Kretcha, trvá to asi 20 minút a ukáže sa, aký štýl učenia mu najlepšie vyhovuje, pomôž mu to aj doma pri učení a vždy to odkonzultujem aj s rodičmi.

Dôležité je aj naučiť dieťa, čím je staršie, tým je to potrebnéjšie, stratégie a taktiky, ako sa učiť, ako pristupovať k problémom a riešiť ich, spoliehať sa na svoje sily. Odporúčam

Feuersteinovo inštrumentálne obohacovanie, absolvovať aspoň prvý povinný kurz, ktorý obsahuje Usporiadanie bodov a podobne.

Intervenčný program – metóda inštrumentálneho obohacovania Reuvena Feuersteina

Ide naozaj o netradičnú metódu, kde sa všetky cudzie slová vysvetľujú, rozoberajú, a preto je potrebných veľa slovníkov, encyklopédií. Autorom metódy inštrumentálneho obohacovania je prof. Reuven Feuerstein z Izraela, ktorý sa zaoberal deťmi, ktoré zvládli holocaust, ale mali problémy v bežnom živote, deťmi imigrantov, školsky neúspešnými deťmi. Stručný životopis a celkovú koncepciu metódy Reuvena Feuersteina rozoberá Farkašová (2009).

Metóda Inštrumentálneho obohacovania R. Feuersteina (skratka FIE) je akreditovaná MŠMT Českej republiky ako kurz celoživotného vzdelávania pre psychologov, špeciálnych pedagógov, učiteľov, ale aj vychovávateľov a rodičov. Jednotlivé kurzy trvajú dva týždne a sú veľmi intenzívne – denne 8 hodín, čiže spolu 80 výcvikových hodín. Počas jedného kurzu sa preberie vždy 4 až 5 častí – inštrumentov (pracovných zošitov), je to metóda ceruzka - papier. Počet účastníkov je zväčša 20. Kurzy vedie doc. PhDr. Věra Pokorná z Pedagogickej fakulty UK v Prahe.

I. kurz obsahuje 4 základné inštrumenty - Usporiadanie bodov, Orientácia v priestore I., Analytické vnímanie, Porovnávanie.

II. - Inštrukcia, Kategorizácia, Rodinné vzťahy, Orientácia v priestore II, Ilustrácia.

III. - Vzťahy v čase, Matematické rady, Sylogizmy, Tranzitívne vzťahy, Vzory zo šablón.

Je to štandardný rad inštrumentov, typu ceruzka – papier, ktoré boli koncipované v 70. rokoch minulého storočia a odvtedy samozrejme aj niekoľkokrát inovované.

Existuje aj rad FIE - základný (v angličtine Basic), ktorý obsahuje 12 inštrumentov a prednáša sa v dvoch kurzoch. FIE – základný 1 je určený pre predškolákov a deti i dospelých s nižšou úrovňou schopností. Obsahuje 8 inštrumentov, ktoré sú zväčša neverbálne. Môžu však s ním pracovať iba tí, ktorí už absolvovali kurz FIE-I.

Pracuje sa v skupinách i jednotlivo formou sprostredkovaného učenia, ktoré sa riadi pevne danými kritériami sprostredkovanej intervencie. Lekcia trvá asi 60 minút, ideálne by bolo každý deň, alebo aspoň 2-3x týždenne.

Sprostredkovanie znamená, že neustále všetko vysvetľujeme, rozoberáme, je to čas, ktorý venujeme len dieťaťu. Účelom sprostredkovania je, aby dieťa samo chcelo vedieť viac, ale musí vždy vedieť, prečo to tak je, porozumie tomu, prečo sa to učím, prečo má zmysel sa učiť.

Lebeer (2006) upozorňuje, že skúsenosť sprostredkovaného vyučovania tvorí kvalita interakcie, kde rodičia, učitelia vstupujú medzi dieťa a vonkajšie podnety, aby bolo jasné, že podnet spracoval. A práve prostredníctvom skúsenosti sprostredkovaného učenia zas jedinec rozvíja svoje kognitívne funkcie ako predpoklad nezávislého učenia. Feuerstein pritom rozlišuje až 12 kritérií skúseností sprostredkovaného učenia.

Feuersteinova metóda je totiž založená na vzájomnej komunikácii, na vyjadrovaní myšlienok, názorov, využívaní praktických poznatkov z bežného života. Všetky deti v skupinách si zlepšujú slovnú zásobu, lepšie rozumejú verbálnym výrazom, ktoré sú dôležité pre riešenie problému, dokážu nájsť vzťahy medzi predmetmi, určujú, čo je problém a vedú napláňovať riešenie, čiže zdôvodňujú, prečo to robím takto a ako na to. Ide o to, že deti, ktoré sa niečo naučia, dokážu poznatky v nových situáciách použiť, lebo sa naučili myslieť v súvislostiach. Všetky pojmy, s ktorými sa stretávajú, sa vyhľadávajú, čítajú nahlas, ich význam sa rozoberá do detailov, vysvetľujú cudzie slová. Je to náročné na prípravu, ale rozvíja sa ich slovná zásoba.

Metóda je preto taká úspešná, lebo učí deti viac rozmýšľať, menej sa ponáhľať, premyslieť postup práce. A zároveň učí aj to, že chyby robí každý, dôležité je im predchádzať práve tým, že si vopred premyslia stratégiu, postup, predstavia možné problémy, myslia v súvislostiach.

A nie je dôležité vyriešiť úlohu prvý, rešpektuje sa osobnostné tempo každého jedinca.

Dôležité je pripomenúť, že to nie je o tom, že sa vypracuje celý pracovný zošit. Práve naopak – rozhovory, výmena názorov, skúseností, zážitkov – to je ten pravý cieľ. Deti sa naučia premyslieť si stratégiu, taktiku, dokážu postupne formulovať svoje myšlienky, názory, hodnotia to, čo sa naučili, ako postupovali a prečo, čo im robilo problémy, od seba navzájom sa učia, že nie je iba jeden spôsob riešenia.

V predškolskom veku platí, že deti neučíme, lebo nemajú dost' skúseností, ale dávame im spôsob práce. Už v predškolskom veku sa rozširuje slovná zásoba pomocou slovníka. Naučia sa neskákať do reči, ponechať čas na vyjadrenie.

Predškolyáci sa učia vnímať celok po detailoch, aby pochopili, ako budú pracovať, kresliť, písať. Musí sa im neustále umožňovať, aby sa pýtali Prečo? Lebo tak sa najviac rozvíjajú, napredujú. Pokorná (2006) tiež upozorňuje na to, že sa práve pre predškolský vek je špecifická dilema, do akej miery budeme akceptovať zrenie dieťaťa, jeho vynárajúce sa funkcie, do akej miery ho akcelerovať, to je už na zodpovednosti dospelých.

A na záver - www.centrum-cogito.cz.